

26.10.2021

לכבוד
מר איתמר בן דויד, יו"ר הוועדה המחוזית חיפה
itamarbd@iplan.gov.il

אדון נכבד,

הנדון: בקשת ארגוני הסביבה שלא לפטור מהכנת תסקיר השפעה על הסביבה -
תוכנית מתחם לוגיסטי נמלי ישראל

ראשי הארגונים הח"מ מבקשים מיו"ר הוועדה המחוזית שלא לפטור מעריכת תסקיר השפעה על הסביבה את תוכנית מתחם לוגיסטי נמלי ישראל 304-0311852, ולא לקבל את עמדת המשרד להגנת הסביבה לפיה פטור כזה אפשרי.

תוכנית חברת נמלי ישראל כוללת הקמת מרכזים לוגיסטיים ושטחי לאחסון למכולות בצמוד לנחל הקישון והמלחה (אפנדיקס) הנדירה שבו, מהאחרונות שנתרו במישור החוף. לנחל הקישון ולגדותיו תפקיד סביבתי, אקולוגי, תיירותי וחברתי רב, ולכן יש לשמור עליהם מכל משמר ובוודאי שלא לאפשר את הפגיעה בהם על ידי קידום אזור האחסנה. הדברים אמורים במיוחד בעידן של משבר אקלים המחדד את חשיבותם של שטחים טבעיים פתוחים ובתי גידול אקוטיים נדירים, שהם היסוד לסביבה נקייה ובריאה.

בחוות הדעת שלה כתבה מתכנתת המחוז של המשרד להגנת הסביבה שלא נדרש תסקיר השפעה על הסביבה לתוכנית המוצעת "שכן אין בה השפעה ניכרת על הסביבה ואין בה כדי לגרום לפגיעה בהשגת מטרות תמ"א 13 ואין השפעה מהותית על הסביבה החופית והימית. לפיכך, ניתן לפטור את התוכנית מעריכת תסקיר השפעה על הסביבה ומסקרים נוספים לפי תמ"א 13 וכן בהכנת מסמך נופי סביבתי על-פי תמ"א 1".

אנו סבורים שמדובר בעמדה מוטעית ושגויה הנובעת מהעדר ראייה מצרפית לכלל הפעילויות והסכנות שכבר קיימים בסביבת הנחל ותוכניות חדשות מאושרות או שמצויות בשלבים מתקדמים להפקדה ובנוסף, אי הבנת תפקידם החשוב של הנחל ושל גדותיו לאזור כולו הסובל מזיהום אוויר ומצפיפות, במיוחד על רקע נדירותו של אזור זה והפוטנציאל שלו כאזור תיירות ונופש שיש להם תפקיד עצום במדינה חמה, קטנה וצפופה.

לא רק זאת, תסקיר השפעה יבדוק חלופות קיימות, מתוכננות ואפשריות למתחם לוגיסטי (מחסנים ומכולות), שאפשר למצוא להם מקום ראוי מבלי לפגוע במורד הנחל, שחובה על כולנו לשמור עליו. בעררים של עמותת צלול ורשות הנחל הוצגו חלופות לתוכנית חנ"י, שנתמכו ע"י נחום גנצרסקי, עד מומחה לספנות ונמלים שהופיע בפני הוועדה. אין שום סיבה להעדיף את הרווחים של חנ"י מאחסון מכולות על פני הרחבת פארק מורד הקישון.¹

¹ קיימים שטחים לוגיסטיים מאושרים במרחב מפרץ חיפה קרוב לעורקי תחבורה וניתן להוסיף נוספים לצד תחנות מסילות הרכבת הסמוכות לחיפה ובשטחים פחות רגישים סביבתי ובעלי פוטנציאל כפארק ציבור <https://drive.google.com/file/d/12-dzLfxG1YRPRB9ZamY0amQ7XAebfuVF/view> (אזכור ראשון בעמ' 32, סעיף 168)

מבחינת המצב הפיזי הקיים בשטח כדאי לקרוא שוב את מכתבו של פרופ' אביטל גזית לוועדה המחוזית. קיום משטח אספלט איננו גזירת גורל שלא ניתן לשנותה. ניתן להחזיר את הגלגל לאחור ולשקם את האזור; וכן נזכיר את הביקורת של ועדת הערר על החלטת הוועדה המחוזית, אשר נתנה "משקל יתר לפיתוח הקיים בשטח" ולהבטחות שניתנו לחנ"י בהסכמים, שהיא לא אמורה להיות כבולה אליהם, וזאת למרות "שלא הייתה מחלוקת לגבי רגישותו האקולוגית של השטח ואף שהזמן והמקום לדון בסוגיה שלפנינו היו במסגרת התכנית שלפנינו". לאור הביקורת הזו, החלטה להרחקה של המכולות מהאזור הכי רגיש של גדת הקישון, האפנדיקס (מלחת הקישון) היה המינמום ההכרחי אבל אפשר וצריך היה לדרוש תסקיר סביבתי שיערוך סקר חלופות מלא.

גם בית המשפט העליון שפסק על חובת בדיקת חלופות תכנוניות במסגרת הכנת תסקיר השפעה על הסביבה: "...ללא הצגת חלופות ממשיות לתכנית המוצעת לא יוכל התסקיר למלא את תפקידו להביא להחלטה נבונה ומושכלת יותר של מוסד התכנון. אכן, כדי שמוסד התכנון יוכל להפעיל שיקול דעת של ממש בבואו להחליט האם לאשר הצעה לתכנית מסוימת, הפוגעת פגיעה משמעותית בסביבה, יש להציג בפניו את החלופות הקיימות לתכנית המוצעת ומידע מקיף בנוגע להשלכותיה הסביבתיות של כל אחת מהן";²

לאחרונה גם כבוד השופט פוגלמן, בהסבר לפסיקתו בבית המשפט עליון בענין מתחם דיור אפולוניה (תמ"ל 1004/א), התייחס לשאלה אם וועדת התכנון עמדה בחובתה למלא אחר ההוראות הסטטוטוריות המסדירות את הליך הכנת תסקיר השפעה על הסביבה ותוכנו קודם שהחליטה להפקיד ולאשר את התוכנית, וקבע כי אי הקפדה על תקינות ההליך המנהלי, משמעה שמוסד התכנון לא הפעיל את שיקול דעתו כנדרש.³

נודה לך באם תענה בחיוב לבקשתנו.

בכבוד רב ובברכה,

מאיה יעקבס, מנכ"ל צ'לול
עמית ברכה, מנכ"ל אדם טבע ודין
יונתן אייקנבאום, מנהל גרינפיס ישראל
גימילה הרדל-ואכים, מנכ"ל אזרחים למען הסביבה
אלעד הוכמן, מנכ"ל מגמה ירוקה
יוני ספיר, יו"ר שומרי הבית
רוית שטוסל, מרכזת 'מנקים את מפרץ חיפה'

² "פסק הדין בעניין כביש 461": בג"ץ 9409/05, עתירת אדם טבע ודין ה' ה' הוועדה הארצית לתכנון ובנייה של תשתיות לאומיות.

https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts\05\090\094\N35&file Name=05094090_n35.txt&type=4

³ "פסק-דין בעניין תוכנית אפולוניה בחופי הרצליה": דנ"מ 4753/1, עתירת עיריית הרצליה ואדם טבע ודין ה' הוועדה לתכנון מתחמים מועדפים לדיור.

<https://supremedecisions.court.gov.il/Home/Download?path=HebrewVerdicts/19/530/047/m17&file Name=19047530.M17&type=4>

מכותבים :

תמר זנדברג, השרה להגנת הסביבה

גלית כהן, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה

שרון ניסים, מנכ"ל רשות נחל הקישון

ארז ארד, נציג חיים וסביבה, ארגון הגג של ארגוני הסביבה, בוועדה המחוזית